

Vervangende Bylaag I Die Belydenis van Belhar

Medewerkers aan hierdie verslag: Piet Naudé, Daan Cloete, Fanie Herholdt, Johann Botha.

Inleidende opmerkings

Die struktuur van die belydenis

Die belydenis bestaan uit vyf dele wat hier as “artikels” aangedui is.

Die eerste artikel herhaal en bevestig die oud-Christelike geloof in die drie-enige God wat die kerk tot stand bring. Hierop volg drie artikels oor hierdie kerk en haar rol in die wêreld: die eenheid van die kerk (art 2), versoening in kerk en samelewing (art 3) en die stig van vrede en geregtigheid in die wêreld (art 4). Die vyfde artikel roep die kerk op om te doen wat bely is, al sou dit vervolging beteken. ‘n Kort lofrede aan God sluit die belydenis af.

By die drie middelste artikels word eers “positief” bely, en dan volg die verwerping van die leer waarteen bely word. Hier volg Belhar die tradisie van credo’s en belydenisse wat of implisiet of eksplisiet antwoord op spesifieke valse leringe. Eksplisiete voorbeelde (in sterk, onomwonde taal) is te lees in Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) artikels 12, 13, 15, 29, en 35; Heidelbergse Kategismus (HK) Sondag 28-30 en die hele struktuur van die Dordtse Leerreëls (DL) met sy uitvoerige verwerpings in elke hoofstuk. Naas die “positiewe belydenis” word verwerpings word ook aangetref in die verklaring van Barmen uit die Belydende Kerk in Duitsland (1934) wat ‘n belangrike impuls was in die formulering van Belhar.

Die status en intensie van die kommentaar

Die teks in kursief word met kommentaar afgewissel. Hierdie kommentaar is in opdrag van die eerste Konvent as leeshulp voorberei vir die tweede Konvent van Kaapland in Junie 2004. Die bedoeling is dat lidmate van verskillende kerke saam die brief en belydenis sal lees (*common explication*) en dan sal erken dat die ware Christelike geloof daarin vervat is (*common recognition*). Ons bede is dat ons hierna ook almal tot dieselfde belydenis sal kom (*common confession*).

Die kommentaar wil die band tussen die belydenis en die Skrifteks uitwys, asook die ooreenkomste met die Drie Formuliere, te wete die NGB, HK en Dordtse Leerreëls. Dis

terselfdertyd ‘n poging om die innerlike logika en gang van die belydenis te verhelder en met enkele opmerkings die durende betekenis van die belydenis vandag uit te wys.

Artikel 1

Ons glo in die drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees wat deur sy Woord en Gees sy Kerk versamel, beskerm en versorg van die begin van die wêreld af tot die einde toe.

Ons glo in die drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees

Die belydenis begin by God en eindig ook weer (in artikel 5) by lof aan God. Die hele belydenis is dus ingebed en begrond in die Trinitariese geloof. So het God Hom in die Skrifte as Skepper, Verlosser en Gees openbaar. Dit word duidelik bevestig in die trinitariese struktuur van tekste soos Matt 28:19 en 2 Kor 13:13. So het die kerk teen allerlei dwalinge deur die eeue bely soos opgeteken in Nicea, Athanasius en die Twaalf Artikels. Al drie hierdie credo’s is spesifiek om die geloof in die Drie-enige God gebou. En so het die Reformasie die geloof in die Drie-Enige God uitvoerig verduidelik en bevestig in NGB artikels 8-11, HK Sondag 8, en Dordt hoofstuk 1,7.

Die meervoudige “ons” wat glo (teenoor die “ek” van die Apostolicum, en soos die “ons” by Nicea en die NGB) is aanduiding van die kerk as subjek van die belydenis. Aanvanklik was dit natuurlik die belydende kerk in Belhar, maar uiteindelik die kerk deur die eeue en op alle plekke.

wat deur sy Woord en Gees sy Kerk versamel, beskerm en versorg van die begin van die wêreld af tot die einde toe

Hierdie is ‘n direkte aanhaling van HK vr en antw 54: “Wat glo jy van die heilige, algemene, Christelike kerk? Dat die Seun van God... deur sy Gees en Woord ‘n gemeente van die begin van die wereld af tot die einde toe vergader, beskerm en onderhou...”

Die band tussen die Drie-Enige God en die geloofsgemeenskap – die ou en nuwe Israel – loop soos ‘n goue draad deur die hele Bybel. Jawhe, die God van Abraham, Isak en Jakob, is nie te bedink sonder sy volk nie (Gen 12; Hosea 11). Eweneens is die werk van Jesus

Christus en die Heilige Gees intiem aan die kerk in die NT verbind (Hand 1:8; 2:1-13; Kol 1:18) .

Hierdie band word deur die ekumeniese credo's bevestig deurdat hulle telkens die geloof aan die kerk direk laat volg op die geloof in Vader, Seun en Heilige Gees. By Nicea is die kerk 'n onderdeel en verlengstuk van ons geloof in die Heilige Gees.

Die aard van die band tussen God en kerk word in die HK vraag en antwoord 54 spesifiek aan *Woord en Gees* verbind. Dis die "middele" waarmee God sy kerk byeenbring. Die kerk is dus duidelik nie van menslike oorsprong of inisiatief nie, en moet daarom "teo-logies" beoordeel word: met ander woorde vanuit God se bedoeling en met die oog op God se eer, en nie as verlengstuk van menslike behoeftes of belange nie. Dit word eweneens in Dordt 1,7 in verband met die uitverkiesing bely.

Dat God sy kerk nie net versamel nie, maar ook *beskerm en versorg*, dui op die strydende en lydende kerk wat altyd weer bedreig kan word. Dit wys reeds vooruit na artikel 5 wat praat van gehoorsaamheid wat stryd en lyding tot gevolg kan hê. Dit was inderdaad 'n werklikheid in die konteks van Suid-Afrika in die periode waaruit die belydenis stam, maar is vandag waar op verskeie plekke in die wereld en in verskillende kontekste.

Dat die kerk egter veilig is, berus nie op haar se eie planne of pogings tot selfhandhawing nie. Dit blyk uit die feit dat Jesus Christus, die Hoof, 'n ewige Koning is "wat nooit sonder onderdane kan wees nie" (NGB art 27). Christus is die Alfa en Omega (Openbaring 22:13). Dis daarom Hy wat bewaar *van die begin van die wereld af (alfa) tot die einde toe (omega)*.

Artikel 2

Ons glo aan een, heilige, algemene, Christelike kerk, die gemeenskap van die heiliges, geroepe uit die ganse menslike geslag.

Hierdie is 'n direkte aanhaling van die "merktekens" van die kerk soos in Nicea en die Apostolicum bely, en in NGB art 27 bevestig word. Die byvoeging van *geroepe uit die ganse menslike geslag* is oorgeneem uit HK vr en antw 54 waar hierdie credo juis verduidelik word.

Ons sou die drie middelste artikels van die belydenis kon verbind aan die eenheid (art 2), heiligheid (art 3) en Christelikheid (art 4) van die kerk, met die eerste en laaste artikels wat op die algemeenheid van die kerk berus. Belhar is deur en deur 'n ekklesiologiese belydenis -'n belydenis van en oor die kerk, begrond in die belydenis oor God.

Ef 2: 11-22

Ons glo dat die versoeningswerk van Christus sigbaar word in die kerk as geloofsgemeenskap van diegene wat met God en onderling met mekaar versoen is;

Hierdie artikel laat val die klem op die sigbare eenheid van die kerk. Die grondslag van hierdie sigbare eenheid lê buite mense se natuurlike aantrekkingskrag vir of afkeer van mekaar: Dit spruit uit die werk van Christus wat mense met God en met mekaar versoen. Die verwysing na Ef 2:11-22 plaas klem daarop dat dit hier juis gaan om mense wat natuurlike vyande van mekaar is (Jode en nie-Jode, besnedenes en onbesnedenes). Hulle word volgens die Skrifte deur hul eenheid met Christus Jesus nou "tot een nuwe mensheid verenig". Dit het die prys van Christus se liggaam, dood en kruis gekos om hierdie vrede tot stand te bring (Ef 2:16-17).

Ef 4: 1-16

dat die eenheid van die kerk van Jesus Christus daarom gawe én opdrag is; dat dit 'n samebindende krag is deur die werking van Gods Gees, maar terselfdertyd 'n werklikheid is wat nagejaag en gesoek moet word en waartoe die volk van God voortdurend opgebou moet word;

Hierdie sigbare eenheid het 'n dubbele karakter: Aan die een kant is dit 'n geskenk van die Heilige Gees, en gegrondves op die eenheid van en in God (Ef 4:4-6). Maar terselfdertyd is dit 'n roeping (Efe 4:4) en iets waarop die kerk haar moet toelê (Ef 4:3). Eenheid is nie 'n opsionele ekstra op die agenda van die kerk waaraan mens maar by tye aandag gee nie: Dit behoort tot die wese en kernopdrag van die kerk. 'n "Onenige kerk" is strydig met die bedoeling van God vir die kerk.

Rom 12:3-8; 1 Kor 12:1-11; Ef 4:7-13; Gal 3:27-28; Jak 2:1-13

dat hierdie eenheid in vryheid gestalte kan vind en nie onder dwang nie;

Die aangeduide Skrifgedeeltes kom almal uit die "etiese" dele van die briewe en uit die

wysheidskonteks van Jakobus. Dit verklaar die bedoeling van die belydenis: Dis alleen op grond van die genade (Rom 12), en op grond van die Gees se werk (1 Kor 12; Ef 4), dat mense vry is om een te wees. Eenheid word nie begrond op die dwang van menslike motiewe of politiek-kulturele ideale nie, maar kom voort uit die “dwang” van die evangelie wat ons van ons ingekeerdheid vrymaak.

dat die verskeidenheid van geestelike gawes, geleenthede, agtergronde, oortuigings, soos ook die verskeidenheid van taal en kultuur, vanweë die versoening in Christus geleenthede is tot wedersydse diens en verryking binne die een sigbare volk van God;

In die aangehaalde Skrifgedeeltes gaan dit oor ‘n uitsig op verskille in die gemeentes van die vroeë kerk: Jode teenoor Grieke (kultuur), base teenoor slawe (klas), geleerdes teenoor ongeleerdes (stand), mans teenoor vroue (geslag), en nog vele meer. Dit gaan ook oor die benutting van verskeidenheid: die liggaam het baie lede wat elk ‘n eie funksie het, maar tog tot die eenheid bydra. Deurgaans klink die helder boodskap: In Christus en deur die Gees is en bly julle een liggaam. Dit maak gevolglik nie meer saak wie jy is of van watter afkoms of stand jy is nie. In Christus is almal kinders van God.

Hier trek die belydenis peil op HK vr en antw 55 waar “die gemeenskap van die heiliges” verduidelik word: Die gelowiges het almal saam en elkeen afsonderlik deel aan die Here se skatte en gawes. Elkeen is daarom verplig om sy/haar gawes “gewillig en met vreugde tot nut en saligheid van die ander lede aan te wend.”

Dat die ware geloof in Jesus Christus die enigste voorwaarde is vir lidmaatskap van hierdie Kerk

As die kerk die vrug is van God se versoening in Jesus Christus, is dit net logies dat toegang tot die liggaam vir almal beskore is wat in die geloof hierdie versoening aanvaar. Enige ander voorwaarde sou afbreuk doen aan die genoegsaamheid van Jesus Christus se werk. Dit sou die kerk tot ‘n klub met menslik bepaalde voorwaardes vir lidmaatskap verlaag.

Op hierdie positiewe belydenis volg as logiese konklusie (*Daarom...*) die vierdelige verwerpings wat verband hou met die eenheid van die kerk:

Daarom verwerp ons enige leer

wat óf die natuurlike verskeidenheid óf die sondige geskeidenheid so verabsoluteer dat hierdie verabsolutering die sigbare en werksame eenheid van die kerk belemmer of verbreek of selfs lei tot ‘n aparte kerkformasie;

Die belydenis het reeds verskeidenheid in sy verskillende gestaltes as versoende verskeidenheid aanvaar. Ook waar Christene op grond van sonde van mekaar geskeie is of wil wees, is reeds oor die versoening in een nuwe mensheid getuig. Daar bly dus geen ander weg oor as om ‘n leer te verwerp wat hierdie versoeningswerk van Christus afswak of ontken nie. Want so ‘n opvatting het direkte gevolge vir die sigbare eenheid van die kerk, en het - in die geskiedenis van die NG Kerkfamilie - tot aparte kerkformasie gelei.

wat voorgee dat hierdie geestelike eenheid werklik bewaar word deur die band van die vrede wanneer gelowiges met dieselfde belydenis van mekaar vervreem word ter wille van die verskeidenheid en vanweë die onderversoendheid;

Natuurlik is die eenheid van die kerk ‘n geestelike (en Gees-telike!) werklikheid. Daar is beperkings van byvoorbeeld geografie en belydenis om hieraan praktiese gestalte te gee. Daarvoor benut ons die geleentheid wat die ekumene ons bied. Maar waar lokaliteit en belydenis dit enigszins moontlik maak, moet die versoening van Christus sigbare gestalte kry. ‘n Leer wat eintlik meer aan onversoendheid glo as aan eenheid, wat meen kerkeenheid is bloot “geestelik” (onsigbaar) en nie werklik nie, moet daarom verwerp word.

wat ontken dat ‘n weiering om hierdie sigbare eenheid as ‘n kosbare gawe na te jaag sonde is;

‘n Leer wat sou impliseer dat ons nie onvermoeid na sigbare eenheid moet soek nie, is in stryd met die evangelie van Jesus Christus. Dis sonde om sigbare eenheid op te gee as iets wat te moeisaam is of te lank neem. Dis soos om ‘n kosbare geskenk weg te gee voordat jy dit oopgemaak het.

wat uitgesproke of onuitgesproke, voorgee dat afkoms of enige ander menslike of sosiale faktore medebepalend is vir lidmaatskap van die kerk.

‘n Leer wat iets by die “geloof alleen” voeg, is ‘n valse leer. Gelowiges wat inderdaad toestem dat “geloof alleen” toegang tot die kerk verseker, maar in die praktyk hul kerk of

gemeentes “sluit” weens ekonomiese, sosiale, godsdienstige of kulturele faktore (soos woonbuurtutleg, liturgiese gewoonte en taal), bedrieg hulleself (Jak 1:22). Hulle doen nie wat die Woord sê nie: “My broers, julle wat glo in ons Here Jesus Christus, die Here aan wie die heerlijkheid behoort, moet mense nie volgens hulle uiterlike beoordeel nie. Maar as julle die mense na die uiterlike beoordeel, doen julle sonde...” (Jak 2:1, 9).

Artikel 3

Waar artikel 2 die band tussen versoening en eenheid “na binne” lê, verskuif artikel 3 hierdie fokus “na buite”. Met ander woorde die klem val nou op die betekenis van die kerk as versoende en versoenende gemeenskap vir die wêreld waarbinne sy leef.

2 Kor 5:17-21; Matt 5:13-16; Matt 5:9; 2 Pet 3:13; Open 21-22

Ons glo dat God aan sy kerk die boodskap van versoening in en deur Jesus Christus toevertrou het; dat die kerk geroep is om die sout van die aarde en die lig van die wêreld te wees; dat die kerk salig genoem word omdat hulle vredemakers is; dat die kerk deur woord en daad getuies is van die nuwe hemel en die nuwe aarde waarop geregtigheid woon;

Die artikel begin met ‘n letterlike oorskryf van vyf Skrifgedeeltes. As uitgangspunt word die bekende en belangrike 2 Kor 5 geneem waar die bediening van die versoening, m.a.w. die “prakties maak” van versoening, aan die kerk toevertrou word.

Hoe doen die kerk dit? Deur sout en lig te wees (Matt 5:13-16), vrede te maak (Matt 5:9), vroom en toegewyd in die wêreld te lewe (2 Pet 3) sodat die beloftes van die toekoms – veral geregtigheid (Open 21-22) - nou reeds ‘n werklikheid word.

Ef 4:17-6:23; Rom 6; Kol 1:9-14; Kol 2:13-19; Kol 3:1-4:6

...dat God deur sy leweskeppende Woord en Gees die magte van sonde en dood, en daarom ook van onversoendheid en haat, bitterheid en vyandskap, oorwin het;

In die wêreldbeeld van die Nuwe Testament is sonde aan ‘n kosmiese stryd van magte, owerhede, kragte, en geeste verbind. “Ons stryd is nie teen vlees en bloed nie...” (Ef 6:12). Die bediening van Jesus (byvoorbeeld sy genesings en ander wonderwerke) is reeds aanduiding dat Hy die stryd teen hierdie magte aanknoop en hulle uiteindelik aan die kruis

oorwin (Kol 2:13-19). Hy is nou “verhewe bo die hele skepping” (Kol 1:15) en christene word aangespoor om die wapenrusting op te neem, wetende dat die oorwinning reeds behaal is (Ef 6).

Hierdie deel van artikel 3 gryp terug na dieselfde *Woord en Gees* wat die kerk vergader en beskerm (artikel 1). Hier word nou bely dat die mag, die houvas van sonde en dood (in Rom 6 aan die doop verbind), inderdaad oorwin is. Nicea noem die Gees spesifiek “Heer en Lewendmaker”. Dit word tweemaal in hierdie artikel opgeneem.

Daar word dan gespesifiseer: Die magte wat mense van mekaar vervreem – *onversoendheid, haat, bitterheid en vyandskap* – is mos dan ook oorwin, en het nou geen houvas meer op christene nie.

dat God deur sy leweskeppende Woord en Gees sy volk in staat stel om te leef in ‘n nuwe gehoorsaamheid wat ook in die samelewing en wereld nuwe lewensmoontlikhede kan bring;

Waar en hoe sal dit nou duidelik word dat God inderdaad die magte van onversoendheid oorwin het? Die belydenis antwoord helder: Die “waar” is die kerk, en die “hoe” is die leefstyl, die voorbeeld van die Godsvolk wat leef in die krag van die Woord en die Gees. Ja, so helder moet hierdie leefstyl van eenheid en onderlinge versoening spreek, dat dit hoop gee vir ‘n samelewing en ‘n wêreld wat soek na nuwe lewensmoontlikhede.

dat hierdie boodskap ongeloofwaardig gemaak word en dat die heilsame uitwerking daarvan in die weg gestaan word indien dit verkondig word in ‘n land wat op Christelikheid aanspraak maak, maar waarin die gedwonge skeiding van mense op rassegrondslag onderlinge vervreemding, haat en vyandskap bevorder en bestendig;

Hier beweeg Belhar vanuit die kerk na die samelewing – en spesifiek die Suid-Afrikaanse samelewing wat op Christelikheid aanspraak gemaak het. In ‘n politieke bedeling van wetlike, gedwonge skeiding op rassegrondslag word die “magte van vervreemding” wat in Christus oorwin is, lewend gehou (dit is *bevorder en bestendig*). Die implikasie is dat die evangelie se geloofwaardigheid en die positiewe vrug van versoening ondermyn word.

dat enige leer wat sodanige gedwonge skeiding vanuit die evangelie wil legitimeer en dit nie wil waag op die pad van gehoorsaamheid en versoening nie, maar uit vooroordeel, vrees en

selfsug en ongeloof die versoenende krag van die evangelie byvoorbaat verloën, ideologie en dwaalleer is.

Die belydenis oordeel nie oor politieke modelle as sodanig nie. Dit veroordeel wel 'n valse leer wat die evangelie gebruik as ondersteuning en legitimering van gedwonge skeiding asof dit die wil van God in Christus sou wees. So 'n leer berus volgens die belydenis nie op die oorwinning in Christus nie. Dit is die gevolg van *vooroordeel* (vasgelegde idees van hoe ander mense is), *vrees* (bang vir kontak en saamleef met "hulle", "die ander") en *selfsug* (behoud van my bevoorregte posisie).

Ten diepste egter is hierdie valse leer 'n vorm van *ongeloof* dat die evangelie 'n versoenende krag is. Hiervolgens is selfs Christus nie in staat om vyandskap en skeiding in vriendskap en gemeenskap te omskep nie. So 'n lering word allengs 'n vasgelegde alternatiewe evangelie, 'n ideologie, en word gevolglik as dwaalleer afgewys.

Daarom verwerp ons enige leer wat in die naam van die evangelie of die wil van God die gedwonge skeiding van mense op grond van ras en kleur in so 'n situasie sanksioneer en daardeur die bediening en beleving van die versoening in Christus byvoorbaat belemmer en van krag beroof.

Enige lering wat gedwonge rasseskieding as evangelie of wil van God sou voorstel, moet daarom verwerp word. Die rede vir die verwerping is nie politiek van aard nie, hoewel dit - soos die begeleidende brief uitspel - sosiale implikasies het. Die leer word verwerp omdat dit die kerk se bediening van die versoening in die samelewing byvoorbaat ontkragtig. Hoe maak jy die evangelie van die versoening prakties as party mense leer dat die evangelie presies die teenoorgestelde vra? Meer nog: hierdie valse leer belemmer die kanse dat mense in 'n verdeelde samelewing inderdaad versoening kan belewe en daarin die ware evangelie, die versoening in Christus, kan sien en ervaar.

Artikel 4

In hierdie artikel word geloof in die drie-enige God (art 1), die eenheid in die kerk (art 2) en versoening in kerk en samelewing (art 3) toegespits op geregtigheid en vrede. Die artikel bely eers oor God in wie geregtigheid woon, dan oor die kerk wat hierdie geregtigheid - in navolging van God - in die wêreld prakties gestalte moet gee.

Deut 32:4; Luk 2:14; Joh 14: 27; Ef 2:14; Jes 1:16-17; Jak 1:27; Jak 5:1-6; Luk 1:46-55; Luk 6:20-26; Luk 7:22; Luk 16:19-31

Ons glo dat God Homself geopenbaar het as die Een wat geregtigheid en ware vrede onder mense wil bring;

Hoe maak God Homself bekend? Natuurlik in die Skrifte. Hoe lyk hierdie God van die Skrifte? Ons lei dit af uit Sy dade. "Hy is die Rots, sy werk is volmaak, **alles wat Hy doen, is regverdig**. Hy is die getroue God, **sonder onreg**, Hy is regverdig en betroubaar" (Deut 32:4, klem ingevoeg). In God is geen onreg nie. Daarom kan Hy ook nie onreg verdra of oogluikend toelaat nie.

Oor Jesus, gebore in Betlehem, sing die engele van vrede op aarde (Luk 2:14). Dis wat Jesus in sy laaste onderwysing ook leer: "Vrede laat Ek vir julle na...", en dis wat Efesiërs 2:14 in die konteks van die nuwe mensheid bevestig: "Christus is ons vrede..."

God wil hierdie geregtigheid en vrede onder mense tot stand bring.

dat Hy in 'n wêreld vol onreg en vyandskap op 'n besondere wyse die God van die noodlydende, die arme en die veronregte is en dat Hy sy kerk roep om Hom hierin na te volg;

Hoe bring God nou hierdie reg en vrede (shalom as kosmiese vrede) tot stand in 'n wêreld vol van onreg en onvrede?

Deur in situasies van onreg vir reg te kies. Deur onvrede in vrede en heelmaking te laat verander. Waar mense dus swaarkry of arm is weens onreg in sisteme en die samelewing, is God vir hulle op 'n besondere manier daar: "Hy laat reg geskied aan verdruktes en gee brood aan die wat honger ly. Hy beskerm die vreemdelinge en help weeskinders en weduwees, maar Hy versper die pad vir die goddelose", sing Israel in Psalm 146. En hiertoe word die volk van die Here en die kerk vandag ook opgeroep: "Leer om weer goed te doen, sorg dat daar reg geskied, gaan die verdrukker teë" (Jes 2:17)

Daar is sommige wat hierdie deel van die belydenis aan "bevrydingsteologie" koppel om daarmee die belydenis teen te staan en af te wys. Dit kan om minstens twee redes bevraagteken word:

So 'n afwysing hou (eerstens) nie genoeg rekening met die Skrif se deurlopende getuienis oor God se instaan vir reg en

regloses nie. Dit blyk helder uit die aangehaalde teksgedeeltes. Daarom kan tereg bely word dat God Homself so **openbaar**. Dis net so 'n legitieme tradisie in die Skrif as byvoorbeeld regverdiging deur die geloof alleen. Dis 'n perspektief wat nou aansluit by ons Gereformeerde erfenis met sy klem op God se heerskappy oor die hele werklikheid (Calvyn). En dis vandag 'n perspektief wat in verskeie ekumeniese konsensusstukke vanoor die hele wêreld opgeneem is.

Kritiek teen hierdie bewoording neem (tweedens) nie kennis dat die belydenis self hier oor God se "besondere" getuig in die konteks van 'n *wêreld vol onreg en vyandskap* nie. God staan nie by armes oor hul armoede of omdat Hy in 'n klassestryd op 'n besondere manier die God van die proletariaat is nie. Omdat daar in God geen onreg is nie, staan Hy in 'n situasie van onreg by mense wat ly weens hierdie onreg. Met respek: God kan nie anders nie. Dis soos God is.

(Dink hoe maklik kritici hiervan sou aanvaar as ons bely dat in 'n wêreld vol leuen en dwaling Hy op 'n besondere wyse die God van die regverdige en aanhangers van die ware evangelie is, en sy kerk roep om Hom hierin na te volg).

dat Hy aan verdruktes reg laat geskied en brood aan die hongeriges gee; dat Hy die gevangenes bevry en blindes laat sien; dat Hy die wat bedruk is ondersteun, die vreemdelinge beskerm en weeskinders en weduwees help en die pad vir die goddelose versper; dat vir Hóm reine en onbesmette godsdiens is om die wese en die weduwees in hulle verdrukking te besoek; dat Hy sy volk wil leer om goed te doen en die reg te soek;

Hierdie aangrypende beskrywing van hoe God vir reg instaan, is niks anders as 'n opeenvolging van Skrifaanhalings nie:

Hy herstel die reg van verdruktes (Jes 2:17). Hy gee kos vir honger mense, laat gevangenes vry en laat blindes weer sien (Ps 146:7-8). Dit word die merktekens waaraan mense sou weet dat Jesus die Messias is (Lukas 7:21-23). God ondersteun bedruktes (Ps 146:8) en hef geringes op (Luk 1:48, 52). Hy het 'n besonder sagte plek vir regloses soos weduwees, wese en vreemdelinge. Dit blyk uit talle wette in die OT en word die toets vir geloof wat in dae oorgaan; die bewys van egte godsdiens voor God (Jak 1:27). Hy oorlaai armes met goeie gawes (Luk 1:53); seën hulle, en belowe aan hulle die koninkryk

van God (Luk 6:20, 16:19-31). Hy veroordeel rykaards wat op selfverryking ingestel is en deur onregverdige praktyke – soos die uitbuiting van werkers – hul rykdom insamel (Jak 5:1-6).

Die volk van God word nou opgeroep tot bekering en sondebelydenis sodat God hulle kan leer om - soos Hy - vir reg en vrede in te staan (Jes 1:16-20).

Ps 146; Luk 4:16-19; Rom 6:13-18; Amos 5 *dat die kerk daarom mense in enige vorm van lyding en nood moet bystaan, wat onder andere ook inhou dat die kerk sal getuig en stry teen enige vorm van ongeregtigheid sodat die reg aanrol soos watergolwe, en geregtigheid soos 'n standhoudende stroom; dat die kerk as eiendom van God moet staan waar Hy staan, naamlik teen die ongeregtigheid en by die veronregtes; dat die kerk as volgelinge van Christus moet getuig teenoor alle magtiges en bevoorregtes wat uit selfsug hulle eie belang soek en oor andere beskik en hulle benadeel.*

Wat beteken dit prakties as die kerk - soos God - vir reg instaan? Die belydenis gee duidelike leiding vanuit die Skrif:

Die kerk moet 'n **keuse maak** om te staan waar God staan: Omdat Hy die bron van reg is, staan Hy in situasies van onreg by die veronregtes. Dis hoe God in sy grootheid besing word (kyk weer mooi na Ps 146!); en dis hoe Jesus sy bediening (met 'n beroep op Jesaja 61) in Lukas 4 uitstippel. As navolgers van Jesus, as mense in diens van God (Rom 6:13), is die kerk geroep om die genadejaar, die hersteljaar, te help waarmaak. Die kerk staan waar God staan.

Die kerk moet **getuig teen ongeregtigheid** en vir reg. Dit sluit in – soos die Bybel onder andere deur Amos, Hosea, Jeremia, Jesus en Jakobus illustreer – 'n duidelike getuigenis teen mense met mag wat uit eiebelang ander mense se lot bepaal, en ander benadeel ter wille van hul eie voordeel.

Die kerk moet **hulp en praktiese bystand** gee aan mense wat swaarkry – maak nie saak watter vorm hierdie swaarkry aanneem nie, en dit maak nie saak wie dit is wat nood ly nie. Kyk na die barmhartige Samaritaan en die oproep van Jesus dat ons volmaak moet wees deur ons vyande lief te hê sonder aansiens des persoons (Matt 5:43-48).

Daarom verwerp ons enige ideologie wat vorme van veronregting legitimeer en enige leer wat nie

bereid is om vanuit die evangelie so 'n ideologie te weerstaan nie.

'n Ideologie is 'n sisteem van waarhede wat ten koste van ander aangehang en verdedig word deur diegene wat daardeur bevoordeel word. Waar 'n politieke of ekonomiese sisteem aan openlike onreg krag verleen, word dit 'n ideologie. As dit boonop met goddelike sanksie in stand gehou word, raak dit nog gevaarliker. Mense is bereid om hulle lewens daarvoor af te lê. Hiervan sien ons talle voorbeelde in die wêreld vandag. Die evangelie, die goeie nuus van 'n regverdige God, weerstaan so 'n ideologie. 'n Lering wat so 'n ideologie rustig gadeslaan en help in stand hou, moet vanuit die ware evangelie verwerp word.

Artikel 5

Ef 4:15-16; Hand 5:29-33; 1 Pet 2:18-25; 1 Pet 3:15-18

Ons glo dat die kerk geroep word om dit alles te bely en te doen, in gehoorsaamheid aan Jesus Christus sy enigste Hoof, al sou ook die owerhede en verordeninge van mense daarteen wees en al sou straf en lyding daaraan verbonde wees.

Die belydenis sluit nou af: Die kerk (hier in haar algemeenheid bedoel) moet alles wat hierbo voorafgaan, bevestig deur woord (*bely*) en daad (*doen*). Dis wat navolging en gehoorsaamheid aan Jesus Christus vra. Wie egter nou in 'n samelewing van gedwonge rasseseiding, gerugsteun deur 'n ideologiese "evangelie", vir eenheid, versoening en geregtigheid opstaan, sal teen wetgewing en openbare opvattinge te staan kom. Hier eggo die belydenis die stryd waarin die ware kerk volgens NGB art 28 gewikkel is. Ook in ander situasies vandag word die ware evangelie verdruk en christene vervolgt. Sommige meen selfs dat godsdiensvryheid en die afwesigheid van owerheidsdruk juis die kerk tot geestelike verarming kan bring.

Die kerk staan egter net onder een Hoof, Jesus Christus, uit wie die hele liggaam groei (Ef 4:15-16). Soos die apostels van ouds mag dit van die kerk gevra word om te sê: " 'n Mens moet eerder aan God gehoorsaam wees as aan die mense!" (Hand 5:29). Christene moet hul optrede kan verduidelik (1 Pet 3:15). As daar dan straf en lyding (of ignorering) volg, getuig Petrus: "Dit is genade as iemand die pyn van onverdiende lyding verduur omdat hy aan God getrou wil wees" (1 Pet 2:19).

Jesus is die Heer.

Hierdie oerbelydenis uit die heel eerste gemeentes was 'n duidelike protes teen die keiserverering wat allengs deur die Romeinse owerheid van almal in die ryk vereis is. Dit was 'n kerntoewyding aan die Heer-skap van Jesus alleen (soos in HK vr en antw 34 verduidelik). Talle christene is hieroor ter dood veroordeel. Teenoor alle magte en owerhede en stelsels – ook die kragte van globalisering en sekularisme vandag - bely die kerk steeds: Ons staan onder een Here, Jesus Christus.

Aan dié enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, kom toe eer en heerlijkheid in ewigheid.

Die belydenis eindig soos dit begin het: By die Drie-Enige God. Aan hierdie God word – soos met die slotwoorde van die Onse Vader – lof en heerlijkheid toegebring. Dit tipeer die belydenis as roemende vertelling oor God. Met die woorde *in ewigheid* strek hierdie roemende kerk uit na "die lewe van die toekomstige eeu" (Nicea).